Nr 11.

Ankom till riksdagens kansli den 8 februari 1929 kl. 1 e. m.

Utlåtande, angående regleringen för budgetåret 1929/1930 av utgifterna under riksstatens elfte huvudtitel, innefattande anslagen till pensions- och indragningsstaterna.

Bankoutskottet får härmed avgiva utlåtande angående regleringen för budgetåret 1929/1930 av utgifterna under riksstatens elfte huvudtitel, innefattande anslagen till pensions- och indragningsstaterna.

Utredningen av vissa pensionsfrågor.

1:o) Vid behandlingen till statsrådsprotokollet över finansärenden för den 4 januari 1929 av frågan om regleringen av utgifterna under elfte huvudtiteln har chefen för finansdepartementet inledningsvis uppehållit sig vid spörsmålet om den fortsatta utredningen av vissa pensionsfrågor.

Departementschefen har därvid framhållit att, alltsedan kommunikationsverkens nya lönesystem efter ingången av år 1922 utsträckts till statsdepartementen och ett flertal centrala ämbetsverk, frågan om nya pensionsbestämmelser för detta område av statsförvaltningen stått på dagordningen och varit föremål för omfattande utredningar.

Härutinnan har departementschefen vidare erinrat om följande:

Sedan 1921 års pensionskommitté den 18 oktober 1924 avgivit betänkande med förslag till lag angående rätt till tjänstepension för ordinarie tjänstemän vid vissa verk, tillhörande den civila statsförvaltningen, framlade Kungl. Maj:t i proposition, nr 153, för 1925 års riksdag ett i huvudsak på kommitténs betänkande grundat förslag till sådan lag. Propositionen vann emellertid icke riksdagens bifall.

Med hänsyn till de erinringar, som framkommit vid behandlingen inom riksdagen av nämnda proposition, uppdrog Kungl. Maj:t den 12 juni 1925 åt 1921 års pensionskommitté att i samband med behandlingen av den åt kommittén överlämnade frågan om pensionering av viss statsanställd icke-ordinarie personal efter verkställd utredning taga under förnyat övervägande spörsmålet, huruvida jämväl vid allmänna civilförvaltningen tjänstepension lämpligen skulle kunna för samma syfte som vid kommunikationsverken uppdelas i statspension och avgiftspension. I anledning av det sålunda meddelade uppdraget framlade kommittén i ett den 30 november 1925 dagtecknat betänkande nytt förslag till civil tjänstepensionslag, innefattande jämväl bestämmelser rörande pensionering av vissa icke-ordinarie befattningshavare vid allmänna civilförvaltningen m. m.

Till fullgörande av förutnämnda uppdrag i fråga om pensionering av viss statsanställd icke-ordinarie personal avgav 1921 års pensionskommitté vidare den 30 november 1925 betänkande, innefattande förslag till pensionering av till arbetarpersonal hänförliga anställningshavare vid försvarsväsendet och

allmänna civilförvaltningen. Därjämte yttrade sig nämnda kommitté, i ett den 30 juni 1926 avgivet utlåtande, över kommunikationsverkens lönekommittés betänkande den 6 november 1922 angående pensionering av icke-ordinarie personal vid postverket, telegrafverket, statens järnvägar och statens vattenfallsverk, i vilket utlåtande pensionskommittén framlade förslag dels till ny tjänstepensionslag för kommunikationsverken, innefattande jämväl föreskrifter rörande pensionering av extra ordinarie och därmed jämställda tjänstemän vid nämnda verk, dels ock till kungörelse angående rätt till tjänstepension för till arbetarpersonal hänförliga anställningshavare vid dessa verk.

Förutom nu omförmälda pensioneringsförslag utarbetade 1921 års pensionskommitté också vissa förslag till nya pensionsbestämmelser för försvarsväsendets beställningshavare. Sålunda må nämnas, att kommittén i betänkande den 22 maj 1925 framlade förslag till militär tjänstepensionslag samt sedermera — efter verkställd överarbetning av detta förslag — den 11 januari 1926 nytt förslag till sådan lag.

Sedan emellertid nya pensionssakkunniga enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 4 september 1926 tillkallats för verkställande av ytterligare överarbetning av pensionskommitténs förslag till civil pensionslag samt vissa andra pensioneringsspörsmål, den s. k. 1926 års pensionsutredning, har sagda pensionsutredning den 29 mars 1927 avgivit betänkande med förslag till ny civil pensionslag m. m. Vidare har pensionsutredningen i enlighet med sitt uppdrag förehaft till behandling frågan om pensionering av kommunikationsverkens icke-ordinarie personal och i yttrande den 29 juni 1927 framlagt förslag dels till tjänstepensionslag för tjänstemän vid kommunikationsverken, dels ock till kungörelser angående pensionering av arbetarpersonal vid nämnda verk. Jämväl pensionskommitténs nyssnämnda betänkande rörande pensionering av viss arbetarpersonal vid försvarsväsendet och allmänna civilförvaltningen har varit föremål för övervägande inom pensionsutredningen, som den 25 november 1927 inkommit med särskilt betänkande med nytt förslag i ärendet.

Över samtliga pensionsutredningens ifrågavarande förslag hava yttranden infordrats och inkommit från vederbörande ämbetsverk och myndigheter.

Vidare har pensionsutredningen på grund av ett av Kungl. Maj:t den 9 juni 1927 meddelat särskilt uppdrag verkställt förberedande undersökning rörande det sätt, varpå familjepensionering för icke-ordinarie personal vid kommunikationsverken och den civila statsförvaltningen samt vid försvarsväsendet skall kunna ordnas, därest dylik pensionering befinnes böra komma till stånd. Resultatet av denna undersökning har pensionsutredningen framlagt i ett den 6 december 1927 avgivet betänkande.

För egen del har *departementschefen* i frågan yttrat följande:

»Såsom av den nu lämnade redogörelsen framgår, har 1926 års pensionsutredning avlämnat förslag *dels* till ny civil pensionslag, *dels* till tjänstepensionslag för kommunikationsverken, *dels* angående pensionering av arbetarpersonal vid kommunikationsverken, *dels ock* rörande pensionering av arbetarpersonal vid försvarsväsendet och allmänna civilförvaltningen. Vid utarbetande av ifrågavarande förslag har pensionsutredningen utgått från att det nuvarande systemet med särskilda dyrtidstillägg å utgående pensioner skulle tills vidare bibehållas.

Att dessa förslag hittills icke föranlett någon framställning till riksdagen lärer, såsom framgår av statsverkspropositionen till 1928 års riksdag, elfte huvudtiteln sid. 5, huvudsakligen få tillskrivas det förhållandet, att pensions-

frågekomplexet innefattar en mångfald invecklade och svårbehandlade spörsmål, vilka, innan slutlig ståndpunkt kan tagas till desamma, uppenbarligen kräva ett grundligt övervägande. Ej heller jag anser mig böra för närvarande föreslå någon framställning till riksdagen härutinnan. Jag har vid detta ståndpunktstagande icke kunnat undgå att taga hänsyn, förutom till nyssberörda skäl, jämväl därtill, att spörsmålet om ett nyordnande av pensionsväsendet inom statsförvaltningen numera kommit i ett i viss mån annat läge, sedan efter avlåtandet av nästlidet års statsverksproposition en särskild kommitté, den s. k. 1928 års lönekommitté, tillsatts med uppdrag att utarbeta förslag till inarbetande av de nuvarande dyrtidstilläggen i de fasta lönerna, i samband varmed frågan om en allmän revision av gällande avlöningsförfattningar skall undersökas samt utredning verkställas i fråga om lönereglering för vissa ännu icke nyreglerade grupper av befattningshavare inom den civila statsförvaltningen, nämligen undervisningsväsendets samt vissa grupper av fögderiförvaltningarnas befattningshavare. Med det nära samband, som råder och även för framtiden måste bliva rådande mellan, å ena sidan, avlöningsbestämmelserna för statens befattningshavare och, å den andra, de för statstjänstemännen gällande pensionsföreskrifterna, vore det enligt min mening knappast lämpligt att nu fastställa nya bestämmelser på pensionsväsendets område. Det synes mig nämligen uppenbart, att, därest på grundval av lönekommitténs blivande förslag framställning avlåtes till riksdagen rörande nya eller förändrade lönebestämmelser, åsyftande det nuvarande dyrtidstilläggssystemets avvecklande, en avveckling jämväl bör äga rum av den nuvarande ordningen med särskilda dyrtidstillägg å utgående pensioner. Redan av denna anledning synes ett uppskov med pensionsfrågornas lösning i avvaktan på lönekommitténs förslag vara påkallat. Ävenledes är det att förutse, att lönekommitténs blivande förslag i lönefrågan kan komma att föranleda andra jämkningar i de av pensionsutredningen uppgjorda pensioneringsförslagen än dem som kunna föranledas av dyrtidstilläggens inarbetande i pensionsbeloppen.

Av sålunda anförda skäl och då nu gällande bestämmelser på pensionsväsendets område utan alltför stora olägenheter torde kunna tillämpas ännu någon tid framåt, synes mig med den slutliga prövningen av de nu omnämnda olika pensionsspörsmålen böra ytterligare anstå.»

Utskottet.

Utskottet vill till en början erinra, att sistlidet års riksdag med anledning av ett utav vederbörande departementschef då gjort uttalande i ämnet framhöll, att statsmakterna i avvaktan på lösningen av den sedan länge på dagordningen stående frågan om antagande av ny civil tjänstepensionslag låtit anstå med prövning av åtskilliga, delvis betydelsefulla detaljfrågor med avseende å tjänstepensioneringen för civilförvaltningens ordinarie personal, t. ex. frågan om kvinnliga befattningshavares pensionsålder. I fråga om ordnandet av tjänstepensionering för hittills icke pensionsberättigade grupper av i statens tjänst anställda icke-ordinarie befattningshavare erinrades, att inom riksdagen tidigare i olika sammanhang framhållits angelägenheten av att denna fråga snarast möjligt bragtes till lösning. Riksdagen anförde härutinnan, att det sätt, varpå pensionering för närvarande ägde rum beträffande sistberörda befattningshavargrupper — nämligen genom prövning av Kungl. Maj:t och riksdagen i varje särskilt fall —

enligt riksdagens mening i och för sig icke kunde anses tillfredsställande och därjämte för Kungl. Maj:t och riksdagen medförde en år från år växande arbetsbörda, vars omfattning knappast kunde anses stå i rimligt förhållande till de avsedda ärendenas betydelse.

Under hänvisning till sålunda antydda förhållanden ansåg sig riksdagen böra ånyo understryka vikten av att nyss angivna frågor måtte snarast möjligt bringas till slutlig prövning.

Utskottet kan ej dela den av föredragande departementschefen uttalade uppfattningen, att den nuvarande ordningen på pensionsväsendets område utan större olägenheter kan tillsvidare fortfara. Utskottet hyser tvärtom den åsikten, att nu rådande förhållanden innebära betydande olägenheter såväl för de beslutande statsmakterna som för olika grenar av statsförvaltningen och, icke minst, för vederbörande befattningshavare. Dessa olägenheter framträda alldeles särskilt beträffande de talrika grupper av icke-ordinarie personal, företrädesvis arbetarpersonal och därmed närmast jämförliga anställningshavare, för vilka några bestämmelser om rätt till tjänstepension ännu icke meddelats. Den omständigheten, att frågan om tjänstepensionsrätt för icke-ordinarie befattningshavare icke blivit löst, har vidare lagt hinder i vägen för ordnande av familjepensionering för sådana befattningshavare. Utskottet har ansett sig icke kunna underlåta att ånyo betona angelägenheten av att de av departementschefen berörda frågorna bringas till lösning så snart detta över huvud är möjligt.

Åberopande det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen må i skrivelse till Kungl. Maj:t meddela vad här ovan blivit i förevarande ämne anfört.

Understöd åt efterlevande efter vissa statsanställda.

2:o) Beträffande den av chefen för finansdepartementet till nyssnämnda statsrådsprotokoll för den 4 januari 1929 behandlade frågan om understöd åt efterlevande efter vissa statsanställda kommer utskottet att framdeles under riksdagen yttra sig; vilket utskottet velat härigenom för riksdagen

anmäla.

A. Civila pensionsväsendet.

Pensionering av civila tjänstinnehavare.

3:o) Kungl. Maj:t har i bil. 4 punkt 1 under elfte huvudtiteln föreslagit riksdagen att höja *ordinarie* förslagsanslaget till pensionering av civila tjänstinnehavare, nu 3,700,000 kronor, med 300,000 kronor till 4,000,000 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till statsrådsprotokollet över finansärenden för den 4 januari 1929 (XI h. t. bil. 4 sid. 1)

Mot den föreslagna anslagshöjningen, som föranletts av beräknad ökad belastning å anslaget, har utskottet icke något att erinra.

Utskottet får sålunda hemställa,

att Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning må av riksdagen bifallas.

Pensionsreglering för f. d. civila befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer.

4:o) Under punkt 2 i bil. 4 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att

dels till beredande av pensionsreglering för f. d. civila befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer för budgetåret 1929/1930 anvisa ett *extra* förslagsanslag av 2,900,000 kronor,

dels ock besluta, att kostnaderna för pensionstillägg och pensionsförhöjning åt f. d. befattningshavare i statens tjänst m. fl pensionärer, vilka varit anställda vid postverket, telegrafverket, statens järnvägar, statens vattenfallsverk och statens domäner eller vid av nämnda verk övertagna företag eller inrättningar, skola bestridas av de medel, av vilka vederbörande verks omkostnader i övrigt täckas.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till ovanberörda statsrådsprotokoll över finansärenden för den 4 januari 1929 (XI h. t. bil. 4 sid. 2).

Utskottet.

Kungl. Maj:ts förslag innebär en höjning av här ifrågavarande anslag med 100,000 kronor, vilken föranletts av belastningen å anslaget under de senaste budgetåren. Beräkningen av anslagsbehovet har icke givit utskottet anledning till erinran. På de affärsdrivande verken belöpande kostnader för pensionsregleringen torde såsom hittills böra bestridas av de medel, från vilka vederbörande verks omkostnader i övrigt utgå.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet, som i det följande gör framställning om anvisande av anslag till pensionsreglering för f. d. militära befattningshavare, här hemställa,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

Dyrtidstillägg åt f. d. civila befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer.

5:o) Kungl. Maj:t har i bil. 4 punkt 3 föreslagit riksdagen att till beredande av dyrtidstillägg åt f. d. civila befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer för budgetåret 1929/1930 anvisa ett *extra* förslagsanslag av 3,900,000 kronor.

Över ifrågavarande framställning kommer utskottet att avgiva särskilt utlåtande; vilket utskottet härigenom velat för riksdagen

anmäla.

Dyrtidstillägg åt pensionsberättigade änkor och barn efter civila befattningshavare i statens tjänst m. fl.

6:o) Jämväl över Kungl. Maj:ts under punkten 4 i bil. 4 framställda förslag i fråga om dyrtidstillägg åt pensionsberättigade änkor och barn efter civila befattningshavare i statens tjänst m. fl. kommer utskottet att framdeles avgiva utlåtande; vilket utskottet härmed får för riksdagen

anmäla.

Statsverket åliggande, av andra medel ej utgående ersättningar i anledning av olycksfall i arbete.

7:o) Under punkten 1 i bil. 2 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att höja det *ordinarie* förslagsanslaget till statsverket åliggande, av andra medel ej utgående ersättningar i anledning av olycksfall i arbete, nu 250,000 kronor, med 35,000 kronor till 285,000 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till statsrådsprotokollet över socialärenden för den 24 november 1928 (XI h. t. bil. 2 sid. 1).

Mot den gjorda beräkningen av anslaget har utskottet icke funnit anledning till erinran. Utskottet får vid sådant förhållande hemställa,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

Pensionering av förmän och arbetare vid statens järnvägsbyggnader samt statens vattenfallsverks byggnadsavdelning.

8:o) I bil. 3 punkt 1 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att höja det *ordinarie* förslagsanslaget till pensionering av förmän och arbetare vid statens järnvägsbyggnader samt statens vattenfallsverks byggnadsavdelning, nu 70,000 kronor, med 10,000 kronor till 80,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes i statrådsprotokollet över kommunikationsärenden för den 30 november 1928 (XI h. t. bil. 3 sid. 1), vartill utskottet får hänvisa.

Den föreslagna anslagshöjningen, vilken är föranledd av beräknad stegring i belastningen å anslaget, har ej givit utskottet anledning till erinran, varför utskottet hemställer,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

Bidrag till kungl. hovkapellets pensionsinrättning.

9:o) Under punkten 1 i bil. 5 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att öka det *ordinarie* anslaget till bidrag till kungl. hovkapellets pensionsinrättning, nu 3,000 kronor, med 2,000 kronor till 5,000 kronor.

Styrelsen för kungl. hovkapellets pensionsinrättning har hos Kungl. Maj:t hemställt, att Kungl. Maj:t måtte hos riksdagen utverka en förhöjning av det till pensionsinrättningen utgående anslaget med 3,000 kronor.

Till stöd för denna sin framställning har styrelsen anfört huvudsakligen följande:

Vid den försäkringstekniska utredning angående hovkapellets pensionsinrättning, som under år 1921 verkställdes i samband med utarbetande av

förslag till det nya reglementet, visade det sig, att pensionsinrättningens tillgångar voro så begränsade, att pensionerna icke kunde bliva högre än 2,000 kronor för kapellmästare och 1,600 kronor för kapellist, detta trots avgifter, som i förhållande till pensionsbeloppen måste anses såsom synnerligen betungande. Då denna pension, som i genomsnitt utgjorde allenast cirka 27 procent av medlemmarnas grundlöner, dels var uppenbart otillräcklig, dels ändock ansträngde pensionsinrättningens bärkraft till det yttersta, vände sig styrelsen för pensionsinrättningen i skrivelse av den 21 november 1922 till Kungl. Maj:t med anhållan om att genom penninglotteri få det ekonomiska stöd, varav inrättningen var i så stort behov. Denna framställning blev dock icke bifallen.

Såsom det var att befara, försvagades undan för undan pensionsinrättningens ekonomiska ställning, med påföljd att den ur alla synpunkter önskvärda ökningen av pensionsbeloppen blev helt utesluten, och i stället inträdde en viss risk, att inrättningen kunde komma i den ställningen, att den i framtiden icke skulle kunna bereda pensioner ens till de i reglementet fastställda i och för sig otillräckliga beloppen. Under framhållande härav anhöll styrelsen i skrivelse den 1 maj 1925 ånyo, att Kungl. Maj:t täcktes medgiva pensionsinrättningen en dragning i penninglotteri. Icke heller denna framställning vann bifall.

Sedan denna ansökning var föremål för Kungl. Maj:ts prövning, har emellertid inrättningens ställning än ytterligare försämrats, så att, enligt vad som framgår av en vid ansökningen fogad försäkringsteknisk utredning, en brist på cirka 60,000 kronor uppstått. Enligt berörda utredning skulle denna brist dock kunna täckas, i händelse inrättningen kunde tillföras en ytterligare årlig inkomst av cirka 2,500 kronor.

Vid övervägandet av de olika möjligheter, som kunde tänkas ifrågakomma för ernående av den ökning i inrättningens inkomster, som sålunda visat sig erforderlig, har uppmärksamheten givetvis i första hand fästs vid pensionsinrättningens statsbidrag och vid möjligheten av en höjning av detsamma.

Sedan statsbidraget år 1861 beviljades, har penningvärdet förändrats så att 3,000 kronor nämnda år i avrundat tal nu motsvarar i det närmaste det dubbla beloppet. I synnerhet gäller detta, om, såsom nu är fallet, beloppet är att anse som ett bidrag till levnadskostnader och deras stegring sålunda bör utgöra normen för beloppets bestämmande.

Departementschefen har för egen del, i likhet med i ärendet hörda myndigheter, ansett sig böra förorda en höjning av det till pensionsinrättningen utgående årliga statsbidraget, vilket utgått med oförändrat belopp ända sedan år 1861. I anslutning till vad statskontoret i avgivet utlåtande anfört har departementschefen emellertid hållit före, att en höjning med större belopp än 2,000 kronor skäligen icke borde vidtagas. Statsbidraget syntes departementschefen sålunda böra fixeras till 5,000 kronor.

Beträffande utredningen i övrigt får utskottet hänvisa till statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 7 december 1928 (XI h. t. bil. 5 sid. 1).

Mot den föreslagna höjningen av ifrågavarande anslag finner utskottet icke anledning till erinran. Utskottet hemställer förty,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

Bidrag till pensionering av den kvinnliga lärarpersonalen vid de statsunderstödda enskilda läroanstalterna.

10:o) Uti bil. 5 punkt 2 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att öka det *ordinarie* förslagsanslaget till pensionering av den kvinnliga lärarpersonalen vid de statsunderstödda enskilda läroanstalterna, nu 91,000 kronor, med 9,000 kronor till 100,000 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 7 december 1928 (XI h. t. bil. 5 sid. 4.)

Mot den gjorda beräkningen av anslaget har utskottet icke funnit anledning till erinran. Utskottet får vid sådant förhållande hemställa,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

Tilläggspensioner åt vissa lärarinnor vid de statsunderstödda enskilda läroanstalterna.

11:o) Med biträdande av Kungl. Maj:ts i bil. 5 under punkt 3 framställda förslag och under hänvisning till den i ovanberörda statsrådsprotokoll över ecklesiastikärenden för den 7 december 1928 (XI h. t. bil. 5 sid. 5) lämnade utredningen i ärendet får utskottet hemställa,

att riksdagen må för beredande enligt av riksdagen godkända grunder av tilläggspensioner åt vissa lärarinnor vid de statsunderstödda enskilda läroanstalterna anvisa för budgetåret 1929/1930 ett *extra* förslagsanslag av 330,000 kronor.

Förbättring av pensioneringen från handelsflottans pensionsanstalt m. m.

12:o) I enlighet med vad Kungl. Maj:t i bil. 6 under punkt 1 föreslagit och med hänvisning till i statsrådsprotokollet över handelsärenden för den 24 november 1928 (XI h. t. bil. 6 sid. 1) lämnade utredningen i ämnet får utskottet, under erinran att anslag till samma ändamål för innevarande budgetår beviljats med enahanda belopp, hemställa,

att riksdagen må för budgetåret 1929/1930 anvisa

dels till förbättring av pensioneringen från handelsflottans pensionsanstalt ett *extra* förslagsanslag av 31,000 kronor.

dels ock till förbättring av pensioneringen inom de tre första klasserna av handelsflottans pensionsanstalt ett *extra* anslag av 31,000 kronor.

Tilläggspensioner under år 1929 åt pensionstagarna vid handelsflottans pensionsanstalt.

13:o) I bil. 6 punkt 2 föreslår Kungl. Maj:t riksdagen att

för beredande under år 1929 av tilläggspensioner åt pensionstagarna vid handelsflottans pensionsanstalt å riksstaten för budgetåret 1929/1930 under elfte huvudtiteln anvisa ett *extra* förslagsanslag av 106,000 kronor,

förklara, att tilläggspensionerna skola till pensionstagarna utgå med följande belopp, nämligen inom anstaltens första klass med 80 kronor, inom den andra klassen med 60 kronor, inom den tredje klassen med 50 kronor och inom den fjärde klassen med 45 kronor, samt

medgiva, att tilläggspensionerna må till vederbörande pensionärer utgå å de tider, i den ordning och efter de grunder, som gällande reglemente föreskriver i fråga om de från anstalten utgående ordinarie pensionerna.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till ovanberörda statsrådsprotokoll över handelsärenden för den 24 november 1928 (XI h. t. bil. 6 sid. 2).

Då ifrågavarande tilläggspensioner, vilkas belopp överensstämma med de senast för år 1928 medgivna, torde enligt oförändrade grunder böra utgå jämväl för år 1929, får utskottet hemställa,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

Bidrag till bestridande av förvaltningskostnaderna vid handelsflottans pensionsanstalt.

14:o) Kungl. Maj:t har i bil. 6 punkten 3 föreslagit riksdagen att till bestridande under år 1929, i enlighet med vad av chefen för handelsdepartementet i statsrådsprotokollet över handelsärenden för den 24 november 1928 förordats, av förvaltningskostnader vid handelsflottans pensionsanstalt å riksstaten för budgetåret 1929/1930 under elfte huvudtiteln anvisa ett *extra* anslag av 1,600 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till åberopade statsrådsprotokollet (XI h. t. bil. 6 sid. 3).

Kungl. Maj:ts förslag överensstämmer med riksdagens beslut angående medel för ändamålet för år 1928 och har icke givit utskottet anledning till erinran. Utskottet hemställer sålunda,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

Ersättning av statsmedel för skada till följd av olycksfall, som förorsakats av krigsförhållandena under 1914—1919 års världskrig.

15:o) Under punkt 4 i bil. 6 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för beredande av ersättning, varom stadgas i förordningen den 1 juni 1923 (nr 138) angående ersättning av statsmedel för skada till följd av olycksfall, som förorsakats av krigsförhållandena under 1914—1919 års världskrig, med däri genom förordning den 13 juni 1924 (nr 199) gjord ändring, för budgetåret 1929/1930 under elfte huvudtiteln anvisa ett *extra* förslagsanslag av 80,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes i merberörda statsrådsprotokoll över handelsärenden för den 24 november 1928 (XI h. t. bil. 6 sid. 4), vartill utskottet tillåter sig hänvisa.

Då någon ändring i grunderna för ifrågavarande ersättning icke föreslagits och utskottet icke funnit anledning till erinran mot de gjorda beräkningarna angående medelsbehovet för ändamålet under nästkommande budgetår, får utskottet hemställa,

att Kungl. Maj:ts förevarande framställning må vinna riksdagens bifall.

B. Militära pensionsväsendet.

Lantförsvaret.

Bidrag till pensionering av änkor och barn efter befäl och underbefäl med vederlikar vid armén.

16:o) Kungl. Maj:t har i bil. 1 under punkt 1 föreslagit riksdagen att *dels* höja *ordinarie* anslaget för bidrag till pensionering av änkor och barn efter befäl och underbefäl med vederlikar vid armén, nu 138,924 kronor, med 1,892 kronor till 140,816 kronor,

dels ock till ytterligare bidrag för tiden 1 juli 1927—30 juni 1929 till pensionering av änkor och barn efter befäl och underbefäl med vederlikar vid armén för budgetåret 1929/1930 anvisa ett *extra* anslag av 6,862 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet tillåter sig utskottet att hänvisa till statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 7 december 1928 (XI h. t. bil. 1 sid. 1).

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag, varför utskottet hemställer,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

Arméns pensionskassas egen pensionering m. m.

17:o) I bil. 1 punkt 2 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för budgetåret 1929/1930 anvisa ett *extra* förslagsanslag av 4,200,000 kronor att användas såväl till upprätthållande av arméns pensionskassas egen pensionering med fastställda pensionsbelopp, mot skyldighet för pensionskassan att avstå de för nämnda budgetår densamma tillkommande vederlag för de till statsverket indragna rusthållsavgifterna, som ock till fyllnadspensioner i enlighet med fastställda grunder för sådana pensioners utgående.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till ovanberörda statsrådsprotokoll över försvarsärenden för den 7 december 1928 (XI h. t. bil. 6 sid. 3).

Mot Kungl. Maj:ts förslag, som innebär en förhöjning av anslaget med 300,000 kronor, föranledd av beräknad ökad utgiftsbelastning å anslaget, har utskottet icke haft något att erinra. Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

Förhöjning i gratialen åt avskedat manskap.

18:o) Kungl. Maj:t har i bil. 1 under punkt 3 föreslagit riksdagen att minska *ordinarie* anslaget till förhöjning i gratialen åt avskedat manskap, nu 630,500 kronor, med 130,500 kronor till 500,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes i förberörda statsrådsprotokoll över försvarsärenden för den 7 december 1928 (XI h. t. bil. 1 sid. 4), till vilken utskottet hänvisar.

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag, varför utskottet hemställer,

att Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning må av riksdagen bifallas.

Ytterligare förhöjning i gratialen åt avskedat manskap.

19:o) Med biträdande av Kungl. Maj:ts förslag i bil. 1 punkt 4 och under hänvisning till den i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 7 december 1928 (XI h. t. bil. 1 sid. 5) lämnade utredningen i ärendet får utskottet hemställa,

att riksdagen må höja *ordinarie* förslagsanslaget till ytterligare förhöjning i gratialen åt avskedat manskap, nu 500,000 kronor, med 15,000 kronor till 515,000 kronor.

Sjöförsvaret.

Bidrag till flottans pensionskassas gratialfond.

20:o) I bil. 1 punkt 5 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att minska *ordinarie* anslaget för bidrag till flottans pensionskassas gratialfond, nu 45,599 kronor, med 14 kronor till 45,585 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes i förberörda statsrådsprotokoll över försvarsärenden för den 7 december 1928 (XI h. t. bil. 1 sid. 5), till vilket utskottet hänvisar.

Utskottet biträder Kungl. Maj:ts förslag och hemställer sålunda,

att Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning må av riksdagen bifallas.

Pensionering av flottans befäl och underbefäl med vederlikar.

21:o) Kungl. Maj:t har i bil. 1 under punkten 6 föreslagit riksdagen att höja *ordinarie* förslagsanslaget till pensionering av flottans befäl och underbefäl med vederlikar, nu 570,000 kronor, med 60,000 kronor till 630,000 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till ovanberörda statsrådsprotokoll över försvarsärenden för den 7 december 1928 (XI h. t. bil. 1 sid. 7).

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag, varför utskottet hemställer,

att Kungl. Maj:ts förevarande framställning må vinna riksdagens bifall.

Pensionering av flottans gemenskap.

22:o) Med biträdande av Kungl. Maj:ts förslag i bil. 1 punkt 7 och under hänvisning till den i omförmälda statsrådsprotokoll över försvarsärenden för den 7 december 1928 (XI h. t. bil. 1 sid. 7) lämnade utredningen i ärendet får utskottet hemställa,

att riksdagen må minska *ordinarie* förslagsanslaget till pensionering av flottans gemenskap, nu 325,000 kronor, med 15,000 kronor till 310,000 kronor.

Gemensamma anslag.

Bidrag till ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring.

23:o) Kungl. Maj:t har i bil. 1 under punkt 8 föreslagit riksdagen att höja *ordinarie* förslagsanslaget till bidrag till ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, nu 1,325,000 kronor, med 135,000 kronor till 1,460,000 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till ovanberörda statsrådsprotokoll över försvarsärenden den 7 december 1928 (XI h. t. bil. 1 sid. 8).

De gjorda beräkningarna i fråga om anslagsbehovet för omförmälda ändamål för nästkommande budgetår hava icke givit utskottet anledning till erinran, varför utskottet hemställer,

att Kungl. Maj:ts förevarande framställning må av riksdagen bifallas.

Pensionsförbättring åt viss personal vid armén och marinen.

24:o) Under punkten 9 i bil. 1 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att *dels* till beredande av pensionsförbättring åt viss personal vid armén och marinen i enlighet med de i kungörelserna den 20 respektive den 29 augusti 1919 (nr 538 och 569) samt den 9 och den 15 juni 1922 (nr 335 och

336) angivna grunder för budgetåret 1929/1930 anvisa ett *extra* förslagsanslag av 2,400,000 kronor,

dels ock förklara att Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bestämmande, underordnad myndighet må i enlighet med de i kungörelsen den 15 juni 1922 (nr 336) angivna grunder tilldela personal, som under tiden 1 juli 1929 - 30 juni 1930 avgår från tjänsten, pensionsförbättring att utgå under pensionstagarens återstående livstid.

Utredningen i ärendet återfinnes i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 7 december 1928 (XI h. t. bil. 1 sid. 10), vartill utskottet hänvisar.

Utskottet.

Något förslag till definitiv pensionsreglering för militär personal lärer icke komma att föreläggas 1929 års riksdag. Vid sådant förhållande erfordras för budgetåret 1929/1930 medel till pensionsförbättring enligt nu gällande pensioneringsgrunder såväl åt redan avgången personal som åt personal, vilken under nämnda budgetår avgår ur tjänst. Någon ändring i grunderna för pensionsförbättringen har icke ifrågasatts. På grund härav och då utskottet icke funnit anledning till erinran mot den gjorda beräkningen av anslagsbehovet, får utskottet hemställa,

att Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning må vinna riksdagens bifall.

Pensionsreglering för f. d. militära befattningshavare.

25:o) I bil. 4 punkt 5 föreslår Kungl. Maj:t riksdagen att till beredande av pensionsreglering för f. d. militära befattningshavare för budgetåret 1929/1930 anvisa ett *extra* förslagsanslag av 2,400,000 kronor.

Utskottet får hemställa,

att Kungl. Maj:ts förevarande framställning må av riksdagen bifallas.

Pensionstillägg åt pensionerade båtsmän och marinsoldater samt Vadstena krigsmanshuskassas understödstagare.

26:o) Uti bil. 1 punkten 10 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till beredande av pensionstillägg åt pensionerade båtsmän och marinsoldater samt Vadstena krigsmanshuskassas understödstagare i enlighet med de i kungörelsen den 20 juni 1924 (nr 283) angivna grunder för budgetåret 1929/1930 anvisa ett *extra* förslagsanslag av 280,000 kronor.

Under hänvisning till den i ämnet lämnade utredningen, vilken återfinnes i förberörda statsrådsprotokoll över försvarsärenden för den 7 december 1928 (XI h. t. bil. 1 sid. 11) får utskottet, som ej haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag, hemställa,

att Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning må av riksdagen bifallas.

Dyrtidstillägg åt f. d. militära befattningshavare.

27:o) Kungl. Maj:t föreslår i bil. 4 punkten 6 riksdagen att till beredande av dyrtidstillägg åt f. d. militära befattningshavare för budgetåret 1929/1930 anvisa ett *extra* förslagsanslag av 2,100,000 kronor.

Över denna framställning avgiver utskottet senare under riksdagen särskilt utlåtande; vilket utskottet härmed får för riksdagen

anmäla.

Dyrtidstillägg åt pensionsberättigade änkor och barn efter militära befattningshavare.

28:o) I bil. 4 punkten 7 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till beredande av dyrtidstillägg åt pensionsberättigade änkor och barn efter militära befattningshavare för budgetåret 1929/1930 anvisa ett *extra* förslagsanslag av 750,000 kronor.

Jämväl över denna framställning avgiver utskottet särskilt utlåtande; vilket utskottet härigenom velat för riksdagen

anmäla.

Dyrtidstillägg åt pensionerade båtsmän och marinsoldater samt Vadstena krigsmanshuskassas understödstagare.

29:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts i bil. 4 under punkt 8 framställda förslag och med hänvisning till den i statsrådsprotokollet över finansärenden för den 4 januari 1929 (XI h. t. bil. 4 sid. 6) förebragta utredningen i ärendet får utskottet hemställa,

att riksdagen må

a) för beredande av dyrtidstillägg under budgetåret 1929/1930 åt pensionerade båtsmän och marinsoldater samt Vadstena krigsmanshuskassas understödstagare, vilka vid ingången av juli månad år 1929 uppnått en levnadsålder av 60 år eller däröver, för budgetåret 1929/1930 anvisa ett *extra* förslagsanslag av 1,150,000 kronor;

b) förklara, att dyrtidstillägget till varje dylik vid ingången av juli månad år 1929 till pension eller därmed jämförligt understöd från statsverket, statsunderstödd pensionsinrättning eller Vadstena krigsmanshuskassa berättigad f. d. befattningshavare skall utgå med ett belopp av 150 kronor;

c) medgiva, att dyrtidstillägget må till vederbörande f. d. befattningshavare eller, om han under tiden 1 juli 1929—30 juni 1930 avlidit, till hans stärbhus på en gång utbetalas i den ordning, som av Kungl. Maj:t bestämmes.

C. Allmänna indragningsstaten.

30:o) Kungl. Maj:t har i bil. 4 under punkten 9 föreslagit riksdagen att höja *ordinarie* förslagsanslaget till allmänna indragningsstaten, nu 1,799,951 kronor, med 350,049 kronor till 2,150,000 kronor. *Allmänna indragningsstaten.*

Utskottet ämnar längre fram under riksdagen yttra sig angående detta anslag, vilket utskottet härigenom får för riksdagen

anmäla.

Övriga ordinarie anslag.

31:o) Beträffande de under elfte huvudtiteln uppförda ordinarie anslag, som icke blivit här ovan särskilt omförmälda, har någon ändring icke ifrågasatts; och får utskottet alltså hemställa, *Övriga ordinarie anslag.*

att samtliga de ordinarie anslag under denna huvudtitel, i avseende å vilka förändring icke blivit här ovan ifrågasatt, må i riksstaten för budgetåret 1929/1930 upptagas med oförändrade belopp.

Stockholm den 8 februari 1929.

På bankoutskottets vägnar:

C. E. SVENSSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *C. E. Svensson, Gustafsson* i Stensholm, *Pettersson* i Olovstorp, *Lindley* *, *Abrahamsson, P. A. Larsson* * och *Bodin* *;

från andra kammaren: herrar *Borggren, Henrikson, Bäcklund, Wikström, Lovén, Svensson* i Betingetorp, *Leffler* * och *Edberg* *.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Verkliga utgifter.

XI. Elfte huvudtiteln. Pensionsväsendet.

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
	A. Civila pensionsväsendet.		
1	Pensionering av civila tjänstinnehavare, *förslagsanslag*	4,000,000	
2	Förvaltningsbidrag till civilstatens änke- och pupillkassa	50,000	
3	Pensionsreglering för f. d. civila befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer, *förslagsanslag*		2,900,000
4	Dyrtidstillägg åt f. d. civila befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer, *förslagsanslag*		*3,900,000
5	Dyrtidstillägg åt pensionsberättigade änkor och barn efter civila befattningshavare i statens tjänst m. fl., *förslagsanslag*		*2,300,000
6	Statens andel i kostnaden för pensionering av vissa överåriga extra provinsialläkare, *förslagsanslag*	13,000	
7	Statens andel i kostnaden för pensionering av vissa överåriga lasarettsläkare, *förslagsanslag*	15,000	
8	Bidrag till sjuksköterskors pensionering, *förslagsanslag*	2,000	
9	Statens bidrag till pensionering av barnmorskor, *förslagsanslag*	5,000	
10	Statsverket åliggande, av andra medel ej utgående ersättningar i anledning av olycksfall i arbete, *förslagsanslag*	285,000	
11	Pensionering av förmän och arbetare vid statens järnvägsbyggnader samt statens vattenfallsverks byggnadsavdelning, *förslagsanslag*	80,000	
12	Bidrag till kungl. hovkapellets pensionsinrättning	5,000	
13	Bidrag till universitetets i Uppsala pensionsinrättning för tjänstemäns änkor och barn	9,000	
14	Bidrag till pensionsinrättningen för änkor och barn efter ämbets- och tjänstemän vid universitetet i Lund	7,200	
15	Bidrag till pensionering av änkor och barn efter lärare vid allmänna läroverk, pedagogier, seminarier m. m.	157,276	
16	Bidrag till pensionering av den kvinnliga lärarpersonalen vid de statsunderstödda enskilda läroanstalterna, *förslagsanslag*	100,000	
17	Tilläggspensioner åt vissa lärarinnor vid de statsunderstödda enskilda läroanstalterna, *förslagsanslag*		330,000

* Av Kungl. Maj:t föreslaget belopp, varöver utlåtande framdeles kommer att avgivas.

			Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
	Statens pensionsanstalt:			
18	Bidrag till folkskollärares m. fl. pensionering		5,310,000	
19	Pensionsavgifter till statens pensionsanstalt, *förslagsanslag*		4,200,000	
			9,510,000	
	Handelsflottans pensionsanstalt:			
20	Bidrag till handelsflottans pensionsanstalt, *förslagsanslag*		120,000	
21	Förbättring av pensioneringen från handelsflottans pensionsanstalt, *förslagsanslag*			31,000
22	Förbättring av pensioneringen inom de tre första klasserna av handelsflottans pensionsanstalt			31,000
23	Tilläggspensioner under år 1929 åt pensionstagarna vid handelsflottans pensionsanstalt, *förslagsanslag*			106,000
24	Bidrag till bestridande av förvaltningskostnaderna vid handelsflottans pensionsanstalt			1,600
			120,000	169,600
25	Ersättning för skada till följd av olycksfall, som förorsakats av krigsförhållandena under 1914—1919 års världskrig, *förslagsanslag*			80,000
	Säger för civila pensionsväsendet		**14,358,476**	**9,679,600**
	B. Militära pensionsväsendet.			
	Lantförsvaret.			
	Arméns pensionskassa:			
1	Ersättning för mistade löneinnehållningar	19,021		
2	Ersättning för nådårs- och begravningshjälpsbesparingar	28,080		
3	Ersättning för inkomster från Vadstena krigsmanshuskassas äldre medel	106,000		
4	Bidrag till pensionering av änkor och barn efter befäl och underbefäl med vederlikar vid armén	140,816		
5	Ytterligare bidrag för tiden 1 juli 1927—30 juni 1929 till pensionering av änkor och barn efter befäl och underbefäl med vederlikar vid armén	6,862		
6	Arméns pensionskassas egen pensionering m. m., *förslagsanslag*	4,200,000	293,917	4,206,862
7	Vadstena krigsmanshuskassa		137,640	

			Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
8	Förhöjning i gratialen åt avskedat manskap		500,000	
9	Ytterligare förhöjning i gratialen åt avskedat manskap, *förslagsanslag*		515,000	
			1,446,557	4,206,862
	Sjöförsvaret.			
	Flottans pensionskassa:			
	Ersättning för minskade inkomster:			
10	Pensionsfonden	36,320		
11	Gratialfonden	16,650	52,970	
12	Bidrag till flottans pensionskassas gratialfond		45,585	
13	Pensionering av flottans befäl och underbefäl med vederlikar, *förslagsanslag*		630,000	
14	Pensionering av flottans gemenskap, *förslagsanslag*		310,000	
			1,038,555	
	Gemensamma anslag.			
15	Invalidhusfonden		60,350	
16	Bidrag till ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, *förslagsanslag*		1,460,000	
17	Pensionsförbättring åt viss personal vid armén och marinen, *förslagsanslag*			2,400,000
18	Pensionsreglering för f. d. militära befattningshavare, *förslagsanslag*			2,400,000
19	Pensionstillägg åt pensionerade båtsmän och marinsoldater samt Vadstena krigsmanshuskassas understödstagare, *förslagsanslag*			280,000
20	Dyrtidstillägg åt f. d. militära befattningshavare, *förslagsanslag*			*2,100,000
21	Dyrtidstillägg åt pensionsberättigade änkor och barn efter militära befattningshavare, *förslagsanslag*			* 750,000
22	Dyrtidstillägg åt pensionerade båtsmän och marinsoldater samt Vadstena krigsmanshuskassas understödstagare, *förslagsanslag*			1,150,000
			1,520,350	9,080,000
	Säger för militära pensionsväsendet		**4,005,462**	**13,286,862**
	C. Allmänna indragningsstaten.			
1	Diverse föremål, *förslagsanslag*		*2,150,000	
	Summa		**20,513,938**	**22,966,462**

* Av Kungl. Maj:t föreslaget belopp, varöver utlåtande framdeles kommer att avgivas.

Stockholm, Isaac Marcus Boktryckeri-Aktiebolag, 1929.